

Briselē, 2023. gada 13. septembrī
(OR. en)

12714/23

Starpiestāžu lietas:
2022/0392(COD)
2022/0391(COD)

PI 133
COMPET 840
MI 718
IND 450
IA 213
CODEC 1543

PIEZĪME

Sūtītājs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja (I)
Saņēmējs:	Padome
Iep. dok. Nr.:	12183/23 + ADD 1 + ADD 2
K-jas dok. Nr.:	15400/22 + ADD 1-5, 15390/22 + ADD 1-5
Temats:	Šādu ES tiesību aktu par dizainparaugu aizsardzību pārskatīšana: a) Priekšlikums – EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA par dizainparaugu tiesisko aizsardzību (pārstrādāta redakcija) b) Priekšlikums – EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA, ar ko groza Padomes Regulu (EK) Nr. 6/2002 par Kopienas dizainparaugiem un atceļ Komisijas Regulu (EK) Nr. 2246/2002 – vispārēja pieeja

I. IEVADS

1. Padome 2020. gada 10. novembrī pieņēma secinājumus “*Intelektuālā īpašuma politika un dizainparaugu sistēmas pārskatīšana Savienībā*”, kuros Komisija tika aicināta iesniegt priekšlikumus “ *nolūkā modernizēt ES dizainparaugu aizsardzības sistēmas un padarīt dizainparaugu aizsardzību pievilcīgāku individuāliem dizainparaugu autoriem un uzņēmumiem, īpaši maziem un vidējiem uzņēmumiem*”¹. Šo aicinājumu Eiropas Parlaments nostiprināja 2021. gada 11. novembra rezolūcijā².

¹ Dok. 12750/20, 8. lpp.

² 2021/2007/INI.

2. Rūpnieciskā dizainparauga tiesības aizsargā ražojuma izskatu. Dizainparauga radītā vizuālā pievilcība ir viens no galvenajiem faktoriem, kas ietekmē patērētāju izvēli par labu vienam ražojumam, nevis citam. Tāpēc labi izstrādāti ražojumi ražotājiem rada būtiskas konkurences priekšrocības. Dizainietilpīgās nozares Savienībā veido gandrīz 16 % no IKP un 14 % no visām darbvietām.
3. Komisija 2022. gada 28. novembrī publicēja tiesību aktu kopumu, kura mērķis ir modernizēt 20 gadus veco ES dizainparaugu aizsardzības sistēmu. Šī iniciatīva ir viens no galvenajiem elementiem Komisijas 2020. gada rīcības plānā intelektuālā īpašuma jomā ³.
4. Tiesību aktu kopums ietver iepriekšminēto priekšlikumu direktīvai par dizainparaugu tiesisko aizsardzību (Direktīvas 98/71/EK pārstrādātā redakcija) ⁴ un priekšlikumu regulai, ar ko groza Padomes Regulu (EK) Nr. 6/2002 par Kopienas dizainparaugiem ⁵. Ierosinātās direktīvas pamatā ir Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 114. panta 1. punkts, savukārt ierosinātā regula ir balstīta uz LESD 118. panta pirmo daļu.
5. Ierosinātās pārskatīšanas mērķis ir nodrošināt labi darbojošos iekšējo dizainparaugu tirgu, kas veicinātu izaugsmi Savienībā, veicinot uzņēmumu konkurētspēju un pilnībā ņemot vērā patērētāju intereses. Pārskatīšanas mērķis ir veicināt inovāciju, nodrošinot to, ka ES dizainparaugu *acquis* ir saskanīgs ar digitālo un zaļo pārkārtošanos, un tās mērķis ir padarīt dizainparaugu aizsardzības sistēmu pieejamāku un efektīvāku, jo īpaši maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU) un individuāliem dizainparaugu autoriem.
6. Ņemot to vērā, tiesību aktu kopums racionalizē un modernizē reģistrācijas procedūras un precizē tiesību un ierobežojumu priekšmetu, definīcijas un darbības jomu, jo īpaši nolūkā sīkāk precizēt aizsardzības tvērumu digitālajā vidē, piemēram, digitālās grafiskās lietotājsaskarnes vai ikonas, un kļūst par šaubas par dizainparauga tiesībām saistībā ar trīsdimensiju drukāšanu.

³ Dok. 13354/20.

⁴ Dok. 15400/22.

⁵ Dok. 15390/22.

7. Saskaņā ar veiksmīgo 2017. gada preču zīmju reformu pārskatīšana paredz arī jaunu un turpmāku būtisku un procesuālu saskaņošanu dizainparaugu aizsardzības jomā valstu līmenī.
8. Šādas turpmākas saskaņošanas kontekstā pārskatīšanas mērķis jo īpaši ir iekšējā tirgus izveides pabeigšana attiecībā uz rezerves daļām, Dizainparaugu direktīvā ieviešot “remontdarbu klauzulu”. Konsekvences nolūkos tā saskaņo remontdarbu klauzulu, kas jau bija ietverta 2002. gada Dizainparaugu regulā, ar pārskatītās Dizainparaugu direktīvas jauno remontdarbu klauzulu.
9. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja atzinumu par šo priekšlikumu pieņēma 2023. gada 22. martā ⁶.
10. Eiropas Parlamentā norit intensīvs darbs Juridiskajā komitejā (JURI). Paredzams, ka Parlaments savu ziņojumu pieņems 2023. gada novembra sākumā.

II. DARBS PADOMES DARBA SAGATAVOŠANAS STRUKTŪRĀS

11. Tiesību aktu kopuma izskatīšana Intelektuālā īpašuma jautājumu darba grupā sākās 2022. gada 19. decembrī Čehijas prezidentūras laikā, un arī Zviedrijas un Spānijas prezidentūras to bija noteikušas par prioritāti, lai Padomes (Konkurētspēja) 2023. gada 25. septembra sanāsmē varētu panākt vispārēju pieeju.
12. Darba grupa priekšlikumus apsprieda 10 sanāsmēs, kurās tā pārrunāja trīs prezidentvalsts kompromisa tekstus par regulas projektu un četrus prezidentvalsts kompromisa tekstus par direktīvas projektu. Priekšlikumiem pievienotais kopīgais ietekmes novērtējums tika izskatīts divās darba grupas sanāsmēs 2022. gada 19. decembrī un 2023. gada 10. un 11. janvārī. Delegācijas kopumā atzinīgi novērtēja abus priekšlikumus un to mērķus, metodes un kritērijus, kā arī vēlamos politikas risinājumus, kas izklāstīti ietekmes novērtējumā.

⁶ Dok. 7835/23.

13. Pastāvīgo pārstāvju komiteja 2023. gada 6. septembra sanāsmē apstiprināja direktīvas un regulas projekta kompromisa tekstus ⁷ un vienojās tos nosūtīt Konkurētspējas padomei 2023. gada 25. septembrī, lai tā apstiprinātu vispārēju pieeju attiecībā uz šiem kompromisa tekstiem.
14. Kompromisa teksti, kas izklāstīti šīs piezīmes ADD 1 un ADD 2, atspoguļo prezidentvalsts un dalībvalstu centienus panākt pienācīgu līdzsvaru starp dažādām delegāciju nostājām, vienlaikus saglabājot minētos Komisijas priekšlikuma mērķus.

III. KOMPROMISA PAKETES GALVENIE ELEMENTI

i) Jēdzienu “dizainparaugs” un “ražojums” definīcija

15. Kopumā atzinīgi tika vērtēta ierosinātā jēdzienu “dizainparaugs” un “ražojums” definīciju (direktīvas 2. pantā un regulas 3. pantā) modernizācija, kuras mērķis ir direktīvas un regulas definīcijas un darbības jomas darīt saskanīgas ar digitālo pārkārtošanos. Tomēr, lai definīcijas darītu vēl vairāk nākotnes prasībām atbilstošas, prezidentvalsts kompromisa tekstos ir ieviesti daži terminoloģijas pielāgojumi (piemēram, vārds “digitāls” aizstāts ar vārdu “nefizisks”).

ii) Remontdarbu atruna

16. Diskusijas par rezerves daļu dizainparaugu aizsardzības saskaņošanu norisinās jau vairāk nekā 20 gadus, tomēr vienošanās nav panākta, un tas nozīmē, ka tiesiskā vide šajā jautājumā joprojām ir sadrumstalota.

⁷ Dok. 12183/23 ADD 1 un ADD 2.

17. Komisijas ierosinātā remontdarbu klauzula, ko paredzēts iekļaut Dizainparaugu direktīvas 19. pantā, ļautu ražotājiem ražot tādas ar dizainparauga tiesībām aizsargātas kompleksu ražojumu sastāvdaļas, kuras ir nepieciešamas šādu ražojumu remontam. Ierosinātā remontdarbu klauzula ir piemērojama vienīgi no formas atkarīgām obligāti identiskām kompleksu ražojumu daļām; tā attiektos uz visiem turpmākajiem dizainparaugiem un paredzētu 10 gadu pārejas laikposmu, lai nodrošinātu spēkā esošo dizainparaugu tiesību aizsardzību.
18. Komisija uzskatīja, ka šī kompromisa pieeja, kas balstīta uz visaptverošām apspriedēm un sagatavošanas darbu daudzu gadu garumā, veido līdzsvaru starp tirgus liberalizācijas mērķiem un iesaistītajām patērētāju un uzņēmumu interesēm. Lai saskaņotu direktīvu un regulu, regulas 20.a pantā minētās remontdarbu klauzulas darbības joma tiks precizēta un pilnībā saskaņota ar jauno remontdarbu klauzulu direktīvā.
19. Pēc detalizētām diskusijām darba grupā prezidentvalsts kompromisa tekstā ir ņemts vērā sākotnējais Komisijas priekšlikums, un daudzas delegācijas uzskata, ka ar šo risinājumu tiek panākts atbilstošs kompromiss starp dažādajiem paustajiem viedokļiem gan attiecībā uz liberalizācijas pakāpi, gan pārejas laikposma ilgumu. Diskusijas ir pierādījušas, ka šis kompromiss rada ļoti delikātu un trauslu līdzsvaru starp iesaistītajām interesēm, un jebkādas izmaiņas vienā vai citā virzienā pārkāptu kādas līdzīgi domājošu delegāciju grupas sarkano līniju, kas varētu ietekmēt kvalificēta balsu vairākuma panākšanu.

iii) Reģistrācijas atteikuma pamatojums

20. Deleģācijas atzinīgi novērtēja priekšlikumu dizainparaugu pieteikumu izskatīšanai visā ES piemērot vienus un tos pašus ierobežotos reģistrācijas atteikuma pamatojumus. Tomēr šie pamatojumi ir nedaudz pielāgoti, lai apmierinātu deleģāciju lūgumus šajā sakarā ņemt vērā arī Parīzes konvencijas 6.b pantā minēto priekšmetu vai citu valsts nozīmes žetonu vai emblēmu, vai valsts nozīmes kultūras mantojumam piederošu elementu nepiedienīgu izmantošanu (direktīvas 13. pants, regulas 25. un 47. pants).

iv) Administratīvās spēkā neesamības procedūras

21. Komisijas priekšlikumā ierosināts arī dizainparaugu jomā ieviest obligātas administratīvās spēkā neesamības procedūras, kādas ar Direktīvu (ES) 2015/2436 ir ieviestas attiecībā uz preču zīmēm. Tomēr deleģācijas uzsvēra, ka pienākums izveidot šādas obligātas procedūras dizainparaugiem būtu nesamērīgs un neatbilstu pašreizējām vajadzībām. Tās vērsa uzmanību uz nelielo spēkā neesamības procedūru skaitu, jo īpaši ņemot vērā dizainparaugu ierobežoto spēkā esamības termiņu, un to, ka lielākā daļa spēkā neesamības gadījumu būtu saistīti ar autortiesību vai negodīgas konkurences jautājumiem, kas jebkurā gadījumā būtu jāizskata tiesām.
22. Lai nodrošinātu vajadzīgo elastību, kas dalībvalstīm ļautu pēc iespējas efektīvāk organizēt valsts procedūras un neradītu nevajadzīgu administratīvo slogu, prezidentvalsts kompromisa tekstā attiecībā uz direktīvas 31. pantu ierosināts administratīvās spēkā neesamības procedūras ieviest kā neobligātu noteikumu (t. i., kā “var” klauzulu).

v) *Nodevas*

23. Komisijas priekšlikumā ierosināts racionalizēt nodevas, kas piemērojamas saskaņā ar Dizainparaugu regulu (I pielikums), un šajā sakarā ierosināts samazināt konkrētu nodevu apmēru un atcelt “klases vienotības” prasību kombinētiem pieteikumiem, lai vairāk pieteikumu iesniedzēju varētu izmantot apjoma atlaides.
24. Diskusijās par nodevu struktūru delegācijām bija ļoti svarīgi, lai joprojām tiktu nodrošināta stabila valstu un ES dizainparaugu aizsardzības sistēmu līdzāspastāvēšana un lai tiktu novērsta neatbilstoša konkurence starp nodevām par dizainparaugu aizsardzību Savienības līmenī un aizsardzību valsts līmenī.
25. Šajā sakarā delegācijas uzsvēra, ka valsts dizainparauga reģistrācijai, kas attiecas tikai uz konkrēto valsti, arī turpmāk vajadzētu būt ievērojami lētākai nekā ES dizainparauga reģistrēšanai un ka ES līmeņa nodevām nevajadzētu būt salīdzināmām ar valsts līmeņa nodevām. Nodevas par ES dizainparaugu noteikšana tādā līmenī, kas ir līdzvērtīgs nodevai par valsts dizainparaugu, pienācīgi neatspoguļotu ES dizainparauga augstāko relatīvo vērtību un apdraudētu pienācīgo līdzsvaru starp ES un valstu dizainparaugu aizsardzības sistēmām.
26. Turklāt delegācijām bija ļoti svarīgi nodrošināt Eiropas Savienības Intelektuālā īpašuma biroja (*EUIPO*) finansiālo ilgtspēju, jo īpaši ņemot vērā to, ka *EUIPO* tiek uzticēti jauni uzdevumi. Turklāt, ņemot vērā neseno augsto inflācijas līmeni, lai nodrošinātu atbilstību nākotnes prasībām, delegācijas stingri uzsvēra, ka, pārskatot nodevu līmeni, būtu jāievēro īpaša piesardzība un ka šo nodevu apmērs šobrīd drīzāk nebūtu jāsamazina.
27. Prezidentvalsts kompromisā par nodevu apmēru, kas izklāstīts regulas projekta I pielikumā, ir ņemti vērā visi šie apsvērumi, cenšoties tos līdzsvarot.

vi) Direktīvas transponēšana

28. Attiecībā uz ierosināto 24 mēnešu laikposmu direktīvas jauno noteikumu transponēšanai valstu tiesību aktos deleģācijas kopumā uzsvēra, ka ir vajadzīgs ilgāks laikposms. Kompromisa tekstā direktīvas 36. pantā noteiktais transponēšanas laikposms ir pagarināts līdz 36 mēnešiem.

vii) Citi jautājumi

29. Citi – tehniskāki – jautājumi bija saistīti ar šādiem punktiem:
- dizainparauga atveidojuma prasība pieteikumā un tā saikne ar pieteikuma iesniegšanas datumu (direktīvas 26. un 28. pants, regulas 36. pants);
 - publicēšanas atlikšana (direktīvas 30. pants);
 - dizainparaugu un autortiesību aizsardzības kumulācijas princips (direktīvas 96. pants, regulas 23. pants).

Attiecīgie kompromisi par šiem noteikumiem ir atrodami ADD 1 un ADD 2 izklāstītajos kompromisa tekstos.

IV. SECINĀJUMS

30. Ņemot vērā minēto, Konkurētspējas padome tiek aicināta 2023. gada 25. septembra sanāsmē vienoties par vispārēju pieeju attiecībā uz šīs piezīmes ADD 1 un ADD 2 izklāstītajiem tekstiem un pilnvarot prezidentvalsti sākt sarunas ar Eiropas Parlamentu, lai panāktu vienošanos pirmajā lasījumā.